

Bölüm 12

HEMŞİRELİK VE KANITA DAYALI UYGULAMALAR

Mustafa BELLİ¹
Selmin ŞENOL²

1. GİRİŞ

Hemşireler, sağlık bakım sisteminin önemli bir bölümünü oluşturmaktadırlar (Özsayın & Van Giersbergen, 2018). Hemşirelik mesleğinin tarihsel sürecine göz atıldığında, en ilkel toplulukların yaşadığı çağlardan, teknolojik ve modern gelişmelerin birbirini takip ettiği günümüze kadar her dönemde hemşireliğin bulunduğu ve insanlar için önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir (Adıgüzel, Tanrıverdi & Özkan, 2011). Başlangıçta sadece hizmete çağrı, kendini başkalarına adamaya yönelik dini bir görev olan hemşirelik, artık bilimsel ve çağdaş yaklaşımlarla profesyonel bir disiplindir (Karadağ & Uçan, 2006; Karadağ, Hisar & Özhan, 2004).

Profesyonel hemşirelerden güvenli ve etkili bakım vermesi, uygulamaları konusunda hizmet sunulan topluma, sağlık ekibine ve meslektaşlarına hesap verebilmesi beklenir (Kocaman, 2003). Bu nedenle hemşirelik uygulamalarının kanıt temelli olması kaçınılmazdır (Pearson, Jordan & Munn, 2012; Stevens, 2013). Kanıt dayalı uygulamalar (KDU), bakımda ortak dil oluşturulması, standardizasyonun sağlanması, rehber niteliği taşıması ve mesleki gelişim açısından önemlidir (Güven & Dalgıç, 2018). Ayrıca bakım maliyetinde artış, sağlık bakımında tutarsızlıklar, alışılmış ve geleneksel bakım yaklaşımları, hastaların hatalı uygulama kaygısı, hastaların bilgi taleplerinde artış ve sağlık personeline güvenin azalması gibi nedenlerle uygulamalarının kanıt üzerine temellendirilmesine duyulan gereksinim giderek artmaktadır (Yurtsever & Altıok, 2006).

¹ Araştırma Görevlisi, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, mustafa.belli@ege.edu.tr

² Doç. Dr. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, selmin.senol@ege.edu.tr

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O., Tanrıverdi, H., & Özkan, D. S. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 235.
- Alanen, S., Kaila, M., Välimäki, M., & ECCE Study Group. (2009). Attitudes toward guidelines in finnish primary care nursing: a questionnaire survey. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 6(4), 229-236.
- Beyea, S. C., Slattey, M. J. (2006). *Evidence-based practice in nursing: a guide to successful implementation*. 1st ed., Healthcarecare Compliance Company, Marblehead.
- Closs, S.J. Cheater, F.M. (1999) Evidence for nursing practice: a clarification of the issues. *Journal of Advanced Nursing*, 30(1): 10-17.
- Çopur, E. Ö., Kuru, N., & Seyman, Ç. C. (2015). Hemşirelikte kanıta dayalı uygulamalara genel bakış. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(2), 51-55.
- DiCenso, A. Cullum, N. Ciliska, D. (1998) Implementing evidence-based nursing: some misconceptions. *Evidence-based Nursing*, 1 (2):38-40.
- Dicenso, A., Ciliska, D. K., Guyatt, G. (2005). Introduction to evidence-based nursing. In A. Dicenso, G. Guyatt, D. K. Ciliska (Ed.), *Evidence-based nursing: A guide to clinical practice*. St. Louis, MO: Elsevier/Mosby. 40-50.
- Estabrooks, C.A. (1999) Will evidence-based nursing practice make practice perfect? *Canadian Journal of Nursing Research*, 30(4): 273-294.
- Güven Tutar, Ş., & İşler Dalgıç, A. (2018). Preterm yenidoğanların bireyselleştirilmiş destekleyici gelişimsel bakım uygulamalarında kanıta dayalı hemşirelik yaklaşımlar. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*, 13, 96-115.
- International Council of Nursing (ICN) 2012. *Closing the gap: from evidence to action*. (23/12/2019 tarihinde <http://www.old.icn.ch/publications/2012-closing-the-gap-from-evidence-to-action/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Joanna Briggs Institute. (2014). New JBI levels of evidence. *Adelaide: The Joanna Briggs Institute*. (23/12/2019 tarihinde https://joannabriggs.org/sites/default/files/2019-05/JBI-Levels-of-evidence_2014_0.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
- Jordan, Z., Lockwood, C., Munn, Z., & Aromataris, E. (2019). The updated joanna briggs institute model of evidence-based healthcare. *International journal of evidence-based healthcare*, 17(1), 58-71.
- Kara, M. Babadağ, K. Kanıta dayalı hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6 (3), 96-104.
- Karadağ A, Hisar F, Özhan Elbaş N. (2004). Hemşirelikte profesyonelliğe ilişkin davranışsal envanter. *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 7(4), 14-22.
- Karadağ G, Uçan Ö (2006). Hemşirelik eğitimi ve kalite. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 1(3), 42-41.
- Kocaman, G. (2003). Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2(4), 61-69.
- Levi, S. (2003). Use of evidence base practice in nursing. II. *Uluslararası & IX. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı*, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, Antalya, 11-17.
- Meijel, B., Gamel, C., Swieten-Duijffes, B., & Grypdonck, M. H. F. (2004). Nursing theory and concept development or analysis. the development of evidence-based nursing interventions: methodological considerations. *Journal of Advanced Nursing*, 48(1), 84-92.
- Melnik, B. M., Fineout-Overholt, E., Giggelman, M., & Cruz, R. (2010). Correlates among cognitive beliefs, EBP implementation, organizational culture, cohesion and job satisfaction in evidence-based practice mentors from a community hospital system. *Nursing Outlook*, 58(6), 301-308.
- Özsayın, F. S., & Van Giersbergen, M. Y. (2018). Hemşireler için güvenli-etkin istihdamın geliştirilmesi, sürdürülmesi ve iş yükü planlamalarında kanıt temelli uygulamalar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 34(1), 118-132.
- Pearson, A., Jordan, Z., & Munn, Z. (2012). Translational science and evidence-based healthcare: a clarification and reconceptualization of how knowledge is generated and used in healthcare. *Nursing research and practice*, 2012.

- Pearson, A., Wiechula, R., Court, A., & Lockwood, C. (2005). The JBI model of evidence-based healthcare. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, 3(8), 207-215.
- Platin, N. (2001). Kanıta dayalı hemşirelik ülkemizde uygulanamaz: neden? I. Uluslararası&VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi, Kongre Kitabı, 23-26.
- Rycroft-Malone J, Bucknall T. Using theory and frameworks to facilitate the implementation of evidence into practice. *Worldviews EvidBased Nurs* 2010;7(2), 57-8.
- Solomons, N. M., & Spross, J. A. (2011). Evidence-based practice barriers and facilitators from a continuous quality improvement perspective: an integrative review. *Journal of nursing management*, 19(1), 109-120.
- Stavrou, A., Challoumas, D., & Dimitrakakis, G. (2013). Archibald Cochrane (1909–1988): the father of evidence-based medicine. *Interactive Cardiovascular And Thoracic Surgery*, 18(1), 121-124.
- Stetler, C. B., Brunell, M., Giuliano, K. K., Morsi, D., Prince, L., & Newell-Stokes, V. (1998a). Evidence-based practice and the role of nursing leadership. *JONA: The Journal of Nursing Administration*, 28(7/8), 45-53.
- Stetler, C. B., Morsi, D., Rucki, S., Broughton, S., Corrigan, B., Fitzgerald, J., ... & Sheridan, E. A. (1998). Utilization-focused integrative reviews in a nursing service. *Applied Nursing Research*, 11(4), 195-206.
- Stevens, K. R. (2013). The impact of evidence-based practice in nursing and the next big ideas. *Online J Issues Nurs*, 18(2), 4.
- Türkiye Sağlık Bakanlığı Hemşirelik Yönetmeliği 2010. (21.12.2019 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm> adresinden ulaşılmıştır.)
- World Health Organization (WHO). (2017). Facilitating evidence-based practice in nursing and midwifery in the WHO European Region. *Marmorvej*. (21.12.2019 tarihinde http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/348020/WH06_EBP_report_complete.pdf?ua=1 adresinden ulaşılmıştır.)
- Yava, A., Tosun, N., Çiçek, H., Yavan, T., Terakye, G., & Hatipoğlu, S. (2007). Hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında Engeller Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliği. *Gülhane Tıp Dergisi*, 49(2), 72-80.
- Youngblut, J. M., & Brooten, D. (2001). Evidence-based nursing practice: why is it important? *AACN Advanced Critical Care*, 12(4), 468-476.
- Yurtsever, S., & Altıok, M. (2006). Kanıta dayalı uygulamalar ve hemşirelik. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(2), 159-166.